

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Architekt del A Kay hth

C A Reitzels Forlag

En Hæstentzen A. C. S. hth list

LERCHENBORG,
i Sjælland, forhen Östrup, opført 1742.

LERCHIENBORG,

i Sjælland, forhen Östrup, opført 1742.

Den anseelige Kallundborg Fjord dannes som bekendt af to Landtunger, Resenæs og Rønæs, som springe langt frem imod Vest og om hvis yderste Pynter Belliet fylder sine urolige Bønde. Den nordlige — større og bredere — er nu skovløs, medens den mindre sydlige for det meste er bedækket med herlig Skov, der gaaer ligened til Havet fra begge Sider af Landtungen og hvor man om Sommeren ikke sjældent seer Bildtet i Træernes Skjgge ved Strandbredden leiret saa roligt som paa andre Steder Hornøvet. Ogsaa den nordlige Landtunge har i sin Tid været skovbevoret og Bildtets fredelige Hjem; men det er allerede længe siden og at Skovene der ere forsvundne og Bildtet fordrevet hertrages i det gamle Sagn som en Straf fordi Danmark paa dette Sted mistede en meget lovende Kronprinds, netop som han med Iver efterstræbte det flygtende Bildt: selv blev han Maalet for en ulykkelig Pils, og Danmark styrtedes ved hans Brøders Uduelighed i Borgerkrige, som først endte efter Aarhundreders Forløb. Det var den berømte Valdemar Seiers ældste og allerede til Konge udvalgte Søn af samme Navn, som her ved et ulykkeligt Tilfælde fandt en tidlig Grav i Aaret 1231, hvorom den gamle Bise i sit trohjertede Sprog siger:

Ad Rensnæs reed Kong Valdemar i Jagt.
Ad Rensnæs reed Kong Valdemar i Jagt,
Alt bede de Dyr var i hans Agt; *Alt! Alt! Alt!*
Alt bede de Dyr var i hans Agt.

Det Jagtfolk ham fulgte og Svende frem,
Det Jagtfolk ham fulgte og Svende frem,
Saaede Hørn og Hunde havde de med dem; *Alt! Alt! Alt!*
Saaede Hørn og Hunde havde de med dem.

Fra Dyrebøves Lykning til Bunesjær,
Fra Dyrebøves Lykning til Bunesjær,
Den første Sæt*) gik Stoven overtver; *Alt! Alt! Alt!*
Den første Sæt gik Stoven overtver.

Fra Griben de klapped' og gjenned' til,
Fra Griben de klapped' og gjenned' til,
Saaede Hørn og Hare kom i det Spil; *Alt! Alt! Alt!*
Saaede Hørn og Hare kom i det Spil.

Men der de kom til Ryldere Høi,
Men der de kom til Ryldere Høi,
For reiste en Hind saa meget snøj**); *Alt! Alt! Alt!*
For reiste en Hind saa meget snøj.

Staalbuen spændte Fjæld, lagde paa sin Køl***)
Staalbuen spændte Fjæld, lagde paa sin Køl,
Han meente den Hind skulde blive hans Maal; *Alt! Alt! Alt!*
Han meente den Hind skulde blive hans Maal.

Frem sprang Hinden for Kongens Been,
Frem sprang Hinden for Kongens Been,
Efter kom Rollen, gjorde Kongen Meen; *Alt! Alt! Alt!*
Efter kom Rollen, gjorde Kongen Meen.

*) »Sæt« kaldes endnu de enkelte Dele af Stoven, som hder for, sig klapped igjennem af Drivervne.

***) »Snøj«, s: glat, peen, pynkelig.

****) Pils til en Armborsl, tydt: »Bolgen.«

LERCHENBORG,

i Sjælland, forhen Östrup, opført 1742.

Gaard bag Børjen, — for 913,400 Rbl. eller 1,461,200 Rbd; denne Bevilling blev dog ikke benyttet af Geheimeraadens Søn og Arving, Christian Cornelius Lerche, som siden 1793 havde havt Bestyrelsen af Eiendommen. Ved Omfkrivningen 1813 formindskedes den fastsatte Capital meget betydeligt, nemlig til 884,000 Rbd. Solv, og ved Bevilling af 14 Febr. 1818 oprettede Stamhusbesidderen nu af en Deel af Godset, som ækvivalerede denne Capital, det nuværende Grevskab Lerchenborg, hvortil saaledes hentagdes de to Godser Lerchenborg og Munsøgaard med ialt 2,965 Td. Hartkorn, samt en Fideicommisscapital af 50,500 Rbd. Solv istedetfor Palladsset i Kjøbenhavn. Der overgik altsaa fra Stamhusmasfen til Besidderens Privateiendom Godserne Birkendegaard, Daurup, Åstrup og Vesterbygaard med 296 Td. Hartkorn privil. Hovedgaardsstærk, 849½ Td. Hartk. Vøndergodts og 258½ Hartkorn matr. Tiender eller ialt 1404 Td. Hartk. Christian Cornelius Greve Lerche besidder endnu Grevskabet samt desuden Birkendegaard og Åstrup; han er Commandør af Dannebrog og Dannebrogsmænd, bestyrer alt i mange Aar selv sine Godser og har oprettet et berømt Schæferi af sine Faar af spauß Race; ved den omhyggeligere Bestyrelse, der nu anvendes, udbringes Grevskabets Indtægt til en langt betydeligere Sum end tidligere det hele Stamhuset, som man vil see af høstaaende mig tilkomne Angivelse af Grevskabets nuværende Bestand og Jordegodsets Indtægter. Grevskabet Lerchenborg udgjør nemlig nu:

1) Jordegods Ager og Eng Hartkorn, privilegeret	192 Td. =	St. 2 Fdk. 13 Alb.
Uprivilegeret	2246 — 2 — = — 2 —	
Stovskylde Hartkorn, privilegeret	3 — 5 — 3 — 1 —	
Uprivilegeret	6 — 7 — = — 1 —	
Mølleskylde	44 — = — 2 — 2 —	
Matriculeret Konge- og Kirketiende	472 — = — = — = —	

Ialt 2965 Td. = St. 1 Fdk. 13 Alb. Hartk.

der dog efter den ny Matricul forandres til:

Ager og Eng, privilegeret	296 Td. 5 St. 1 Fdk. = Alb.
Uprivilegeret	1770 — 4 — 2 — 2 —
Stovskylde, privilegeret	2 — 2 — = — = —
Uprivilegeret	18 — 5 — = — 1 —
Mølleskylde	43 — 1 — = — 2½ —

Ialt 2131 Td. 2 St. = Fdk. 2½ Alb. Hartk.

2) Tiender: Narby, Udby, Loumerup, Biersted og Munsø Kirker med bispes Konge- og Kirketiender, Rorby og Svallerup Kirker med bispes Kirketiender og Sidstnævntes halve Kongetiende, samt 163 Td. = St. = Fdk. 1 Alb. af Bregninge Sogns Kongetiende, hvilke Tiender ere overlade Inderne mod et aarligt Bederlag af

Byg
Td. St. Fdk.
2141 4 3

Vøndergodset, der er høverifrit mod en aarlig Afgift af

	Rug Td. St. Fdk.	Byg Td. St. Fdk.	Havre Td. St.	
14 = =	891 = =	14 =	2552 Rbd. 76 ff.	
giver i aarlig Jorde-				
bogsindtægt	256 5 3	1678 4 3	651 3	8756 — 4 —
Summa	270 5 3	4711 = 3	665 3	11,308 Rbd. 5 Mt. S.

foruden 5,156 Arbejdsdage.

3) Hoved- og Sædegaardene, der alle dyrkes og drives af Lehnbesidderen, ere: Lerchenborg med et Areal af 1054 Td. Land god Jord. Hebevigslyst 508 — — god Jord. Mineslund Schæferigaard 416 — — god Jord. Munsøgaard 540 — — middel Jord. Sveballehavn 452 — — letagtig Jord.

Ialt 2,970 Tønder Land.

Besætningen paa disse Gaarde, saavel som paa Besidderens øvrige Eiendomme, bestaaer af circa 9000 Gaarekreature af spauß Race.

- 4) Stovarealer — deri indbefattet 424 Td. Land i Dyrehaven paa Pynten af Mønæs, — indtager et Fladerum af 1516 Tønder Land.
- 5) Sildefakteri. Udenfor Vesterkøben og Dyrehaven har Besidderen for nogle Aar siden anlagt et Sildefakteri samt derved befestet et Havneanlæg for mindre Fartøier, i hvilket dog ogsaa større Skibe have søgt og fundet Beskyttelse mod Storm og Uveir.
- 6) Møller og Kroer. Godset tæller 1 Veirmølle og 3 Vandmøller, som tildeels erholde Tilløb fra den for sin Hsøne Omegn bekjendte Skaritsø, og tvende Krosleder, 1 Teglbærk, 1 Kalkbrænderi og 1 Pottemagari.

